

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԶՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Նման տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը որդիբուծ չէ, ամբողջ 18դ. չրվանի (902 նոյ. — 903 օգոստ.) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխելի կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 ֆր. հաշուելով և 1903 օգոստոս ամսին անդին հանցելու պայմանով:

Նշանակ և ծրարագէտ է զրկել հեռուէն հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France).

ԺԸ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 36

1904 ԱՊՐԻԼ 9 ԵՐ.
(Հ. Տ. Մարտ 27)

(փոխարէն 1903 ՅՈՒԼԻՍ 8ի)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ձաւար միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագործունել հրատարակուած ձեռագիրները: Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Մանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդիմ կարծէ. 1 գրութիւնը 2 սանդիմ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎ ԱՆ ԳՒ ԿՈՒ ԹԻԻ Ն

Պետք է շարունակել. — Կոտորած Մուշի զաշտին մէջ. — Հայերի թիւարթիւ. — Հայեր յիմերիկա. — Պարսկամեղկաստանի Գեր. Առաջնորդը. — Փոքրիկ ստրկամեղկ. — Տօքթօր Գ. Աղաւանդ. — Նոր հրատարակութիւններ. — Թիւրքիական լուրեր. — Մանուցումներ:

ՊԵՏԻ Ե ԾԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

Մեր պաշտօնակիցներէ ոմանք շատ աճապարեցին երբ կարծեցին Հայաստանեայց եկեղեցիի Ռուսիայի մէջ ունեցած կալուածներին խնդրին կտրուել լուծում մը տալ, առաջարկելով էջմիածինը թողուլ և Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան Մայր Աթոռը փոխադրել Կիպրոս կղզին:

Բայց միթէ՞ առաջարկուած դեղն ու դարմանը կը համապատասխանէ մեր ցաւի:

Կիպրոս կղզին յարմար կեդրոնաւոր մ'է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան:

Ծանօթ գրագէտ և տեղագիր Տ. Բա. Կուրանի վերջերս հրատարակած «Կիպրոս կղզին» գրքին մէջ կը տեսնենք որ այդ յունական կղզիի բոլոր քաղաքներն ու գիւղերը մէկտեղ հաշուի առնելով, 562 Հայ միայն կայ հոն: Միթէ՞ 562 Հայ ահաւաններ միայն (ծերերը, կիները և տղայներն ալ միաւրին հաշուելով) ունեցող երկրի մը կաթողիկոսական աթոռն է որ էջմիածին, Աղթամարի և նոյն իսկ իրեն շատ մօտիկ գտնուող Կիլիկիայի կաթողիկոսական արքէն շատ դարերէ ի վեր հաստատուած և միլիոնաւոր թեմականներ ունեցող աթոռներէն գե. բազմա գիրք մը պիտի ունենայ և Կիպրոսի այդ նորահաստատ կաթողիկոսարան, իբրև Ամենայն Հայոց կաթողիկոսական Մայր-Աթոռ, պիտի կրնայ իր հոգևոր ծայրագոյն տեսչութիւն վարել Ռուսիայի, Թիւրքիայի և ամենուրեք գտնուող Հայ եկեղեցիներէն վրայ:

Իշխանութիւն մը ժողովրդով և ժողովրդին մէջ իր ոյժ և հաստատութիւն կը գտնէ: Հայաբնակ չեղող տեղ մը Հայոց կաթողիկոսութիւնն ինչ գործ ու նշանակութիւն կ'ունենայ: Միթէ՞ այդպէս չէ նաև ամենահզօր իշխանութիւններին համար անգամ, Նաբոլէոն Ա, այդ «մեծ» կոչուած անձնաւորու-

թիւն որ իր հանճարով և ուժով բոլոր աշխարհ զորդեցուց, որ թագաւորներ կործանեց ու թագաւորներ հաստատեց, ինչ ոյժ կրցաւ ներկայացունել ինք Ս. Հեղինէ կղզիին մէջ երբ ալ իր երկրի մէջ չէր գտնուեր, երբ իրեններէն, իր ժողովրդէ շրջապատ ուած չէր:

Հայ ժողովրդի վարչութիւնը հայ երկրին մէջ, հայկական կեդրոններին մէջ պէտք է գտնուի: Իշխանութիւն մը երբ իր ժողովրդէ, իր երկրէ հեռանայ, դէպի տկարացում և անկում կ'երթայ: Հայաստանեայց եկեղեցիի հոգևոր բարձրագոյն վարչութիւնը Հայաստանի մէջ պէտք է լինի և ոչ թէ Կիպրոս, Եւրոպա կամ Ամերիկա: Քաղաքակրթութեալ կամ քաղաքակրթութեալ յուսատու երկրներին անուններ հեռուէն թող չլլացունեն մեզ... Ինչ որ մերինը չէ, իբրև մեր սեփականութիւն չենք կրնար վայելել... Կիպրոսը, Եւրոպան, Ամերիկան Հայաստան չկրնար դառնալ, մենք Կիպրացի, Եւրոպացի, Ամերիկացի կը դառնանք...

Կիպրոս կղզին կրնայ զանազան բաների յարմարութիւններ ունենալ այլևայլ տեսակետներով, բայց Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան Աթոռ լինելու յարմարութիւն չունի բնաւ: Կարելի է և յարմար է այնտեղ, անգլիական թեմակալութեան տակ գտնուող այդ ազատ երկրի մէջ, հայկական որբանոց մը, գիշերօթիկ բարձրագոյն ուսումնարան մը, նոյն իսկ ուսումնական Միաբանութեան դպրեմանք մը (Միթիթարեանց պէս բան մը) հաստատել որոնք իրենց մեկուկի դիրքի մէջ կրնան իրենց նպատակի ծառայել: Բայց հայ ժողովրդի հոգևոր պէտքերին վրայ հսկելու, անոր ցաւերին դարման տանելու պաշտօնավարութիւն մը, կաթողիկոսութիւնը, պէտք է հայ ժողովրդին մէջ գտնուի և ոչ թէ հայ ժողովրդէն հեռացած, մեկուկի տեղ մը: Բժիշկը հեռուն կեցած չը գիտեր իր հիւանդ, այլ անոր քով պէտք է գտնուի, անոր գէմք տեսնէ, անոր բազկերակը ձեռքն առած զննէ:

Չարմանալին այն է որ ճիշդ այն միջոցին երբ Կիպրոս կղզին Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան Մայր-Աթոռ լինելու իբրև յարմար վայր մը ցոյց կը տրուի, Կ. պօլսի Պատրիարքարանէն առնուած պաշտօնական տե-

ղեկութիւններէ կիմանանք որ Կիպրոս նոյն իսկ Հայ առաջնորդութիւն մը գոհացնելու վիճակի մէջ չէ և Կիպրոսի այժմեան Առաջնորդ Գեր. Որաճեան Պետրոս վարդապետը կը փափաքի եղբր Կիպրոսի առաջնորդութիւնը թողուլ, զայն փոխանակելու համար (երևակայեցէ՛ք թէ ո՞ր տեղի առաջնորդական վիճակին հետ...) նոյն իսկ Պաղտատի պատրիարքական փոխառնորդութեան հետ, երբ իմացեր է թէ այդ պաշտօն պարագ մնացած է տակաւին, ուրիշներ յանձն առած չը չինելով երթալ Պաղտատի պէս հեռաւոր և սակաւահայ տեղ մը...:

Մենք չենք պնդեր թէ չէ կարելի բնաւ երբեք էջմիածինն ուրիշ տեղ փոխադրել մեր ընդհանրական կաթողիկոսութեան աթոռը: Արդէն մեր եկեղեցական պատմութեան մէջ քանի մը անգամ կը պատահինք այդպիսի տեղափոխութեան: Բայց — օրինակի համար միայն յիշելով ասոնք — երբ Գիւտ կաթողիկոս էջմիածինն Դուրն փոխադրուեցաւ և կաթողիկոսական աթոռը Դուրն հաստատուեցաւ պաշտօնագէտ 484ին Յովհան Մանգակունի կաթողիկոսին օրով, այդ միջոցին Հայ ազգի քաղաքական վարչութեան կեդրոնն ալ Դուրն եղած էր, «Հայոց Ոստան»ն էր այն: Երբ Աղթամար ըստան մեր կաթողիկոսներ 10րդ դարի սկիզբներ, Արծրունեանց թագաւորութիւնն ունէինք հոն: Երբ Կիլիկիա փոխադրուեցաւ կաթողիկոսական աթոռն 12րդ դարին մէջ, Ռուբինեանց թագաւորութիւնն ունէինք հոն (այսու ամենայնիւ, ինչպէս յայտնի է մեր ազգային պատմութիւն ուսումնասիրողներին, եկեղեցական այնքան մեծ կռիւներ և ազգային վտանգներ ծագեցան կաթողիկոսական իշխանութեան Հայաստանէն հեռացած լինելուն հետեանքով և վերջապէս 1441ին Կիրակոս Ա վիրապեցին ընտրուելով էջմիածինի մէջ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան աթոռը դարձեալ էջմիածին փոխադրուեցաւ ուր կը շարունակէ անկէ ի վեր): Իսկ Կիպրոսի մէջ ինչ ունինք հիմա: Այդ կղզիի մէջ ուր 1901ին կատարուած վիճակագրութեան նայելով 182.739 Յոյն, 51 հազար 309 մահմետական և 2974 հոգի զանազան ազգերէ (Մարոնի, Լատին, Հայ, Անգլիացի, Հրեայ և այլն) կան, այս վերջին նշանակուած թուին մէջ

ունինք մենք 562 Հայ միայն, որոնցմէ քանի՞ն Հայաստանեայց եկեղեցիին կը վերաբերին, այդ ալ առանձին հաշուի չառնելով: Կը կարծենք թէ այդչափ բաւական չէ կաթողիկոսական նոր աթոռ մ'ալ Կիպրոսի մէջ հաստատելու համար... նոյն իսկ եթէ Ամենայն Հայոց ընդհանրական կաթողիկոսութեան աթոռ չլինի այն, փոխանակ էջմիածին...:

Եթէ Կիպրոսին անգլիական թեմակալութեան տակ գտնուիլն է միայն որ կը հրապարակէ մեզ, առանց ատոր ալ կրնան երախտապարտ թողուլ մեզ Անգլիացիներն եթէ բարեհաճին պաշտպանել իրենց հպատակ գտնուող հնդկաբնակ և անգլիաբնակ Լուսաւորչական Հայերի եկեղեցական իրաւունքներն որոնք բռնաբարուած են այժմ էջմիածինի մէջ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան իրաւասութեան բռնաբարուելովն ու մեր եկեղեցական կալուածներին անոր ձեռքէն խլուելով: Դարձեալ ուրիշ պարագայի մը մէջ ալ, Անգլիան մեր եկեղեցական իրաւունքներին պաշտպանութեան չիմ հոգածութիւն մը ցոյց չտուաւ մեզ Կիպրոսի նման բուն իսկ իր թեմակալութեան տակ գտնուող երկրի մը մէջ ուր մեր եկեղեցական իրաւունք բռնաբարողն ալ ռուս կառավարութիւն մը չէր, այլ թիւրք կառավարութիւն մը որին աւելի դիւրին էր խօսք հասկցունել: Եզրագրութիւն Հայերը, մեր Հայաստանեայց եկեղեցիի օրէնքներին համեմատ իրենց առաջնորդ իրենք ընտրելու իրաւունքը գործադրելով, իրենց ազատ կամքով առաջնորդ ընտրեցին Հայ ազգի ընդհանրութենէն յարգուած բարձրաստիճան եկեղեցական մը, նախկին պատրիարք Ամեն. Իգմիւրեան Սրբազանը, որ ուխտագնացութեան անունով Եւրոսաղէմ զրկուած, կը մնայ հոն աքսորուածի պէս: Ինչ ըրաւ Անգլիա իր թեմակալութեան տակ գտնուած Հայերի այդ եկեղեցական բռնաբարուած իրաւունքը պաշտպանելու համար երբ Բ. Դուռը հազարամէկ խաղեր խաղալով չը թողուց որ Եզրագրութիւն Հայերին իրենց ընտրած առաջնորդը զրկուի: Այդպիսի պարագայի մը մէջ Ռուսիա, գէթ արտաքին երևոյթները փրկելու համար, Անգլիայի չափ անտարբեր չէր մնար և Հայերի այդպիսի եկեղեցական իրաւունքին պաշտպան կը հանդիսա-

նոր, եթէ ոչ ինք իրեն դէմ... բայց
գոնէ թիւրքի զէմ: Երբ նախորդ
պատերազմը մը, խորմեան Հայրիկ,
իզմիրլեան պատերազմի նման աքսո-
րական կը գտնուէր Երուսաղէմ և
Հայ ազգի քուէն զինք Էջմիածնի կա-
թողիկոս ընտրեց, Բ. Դուռը նոյնպէս
չուզեց թողաւորել անոր Երուսաղէմէ
մեկնելուն և ջանաց գիւտանգիտական
ծուռումուռ ճանքաներով դժուարա-
ցունել անոր Էջմիածնի երթալը, այն
պէս որ տարիէն աւելի յապաղեցաւ
բայց վերջապէս ուստի կառավարու-
թեան պնդումին առջև ստիպուեցաւ
Բ. Դուռը տեղի տալ, սաչափ միայն
զոհողութեամբ որ խորմեան Հայրիկ,
սովորականին հակառակ, չկրցաւ
թիւրքի մայրաքաղաքը Կ. պոլիս
երթալ և սուլթան Համիտին ներկա-
յանալ հանդիսաւորապէս իբրև Ամե-
նայն Հայոց կաթողիկոս, ինչպէս այդ-
քան բն կ. պոլիս նախորդ պատ-
երազմներն երբ Էջմիածնի կաթողի-
կոս ընտրուած են:

Արդեօք կիպրոս կղզին Ամենայն
Հայոց կաթողիկոսութեան աթոռա-
վայր ընել առաջարկողներն անգլիա-
կան կառավարութեան հաստատ խոս-
տում մ'առած են մեր կաթողիկոսի
եկեղեցական ընդհանրական իրա-
ւունքները պաշտպանելու համար՝ զա-
նոնք բռնաբարել ուզող տէրութիւն-
ներին դէմ: Ի՞նչ պիտի ընէ անգլիա-
կան կառավարութիւնն եթէ արգել-
ուին Ամենայն Հայոց կիպրոսական նոր
Աթոռի հոգևոր յարաբերութիւնները
Ռուսիաի և Թիւրքիաի Հայերին հետ.
եթէ իր ընդհանրական իրաւասու-
թիւն չճանչցուելով, իր կոնդակներ
անգամ չկրնան ընդունուիլ այն տե-
ղեր: Այս կէտեր ճշգուծած չեն և նա-
խընթաց հանգամանքներ ալ շատ
յուսատու նշաններ մեզ ցոյց տուած
չեն այդպիսի պարագաների մէջ Անգ-
լիաի կողմէն ազգու գործունէութեան
ու պաշտպանութեան մը, թէև ուրիշ
կողմէ փորձն ալ սորվեցուցած է Հայ
ազգին թէ նոյն իսկ պաշտպանութեան
ցոյցներ ու յուսատու խոստումներ ի՞նչ
արժէք կրնան ունենալ: Ռուսն ալ
շատ յոյսեր ու խոստումներ տուած
էր, որոնց հաւատալով Հայեր իրենց
արիւն անգամ թափեցին որ Էջմիա-
ծնի Մայր աթոռը մահմէտական տէ-
րութեան մը երկրին մէջ գտնուելէ
փրկուելով՝ Ռուսի թեմակութեան
տակ ազատ ու անկախ լինի և հիմա
կը տեսնենք ահա թէ ի՞նչպէս կը փո-
խարինէ քրիստոնեայ Ռուսը մեր
անձնուէր ու հաւատարիմ ծառայու-
թիւններ և իրեն վրայ դրուած յոյսեր.
Պարսկի չըրածն ինք սկսաւ ընել մեզ,
ձեռնարկեց նախ մեր եկեղեցիի տըն-
տեսական և վարչական անկախութիւ-
նը խլել որ յետոյ Հայերը ռուսագա-
ւան դարձնելով դիւրութեամբ ռու-
սացունէ բոլորովին:

Եթէ ընդհանրական կաթողիկոսու-
թեան տեղափոխութիւնն այս միջոցին
նոյն իսկ անհրաժեշտ և ստիպողական
նկատուէր — որին մենք համոզուած
չենք տակաւին —, թերևս Աղթամար,
Տարոն կամ Կարին աւելի յարմար
լինէին իբրև հայկական կեդրոններ:

բայց թիւրքին արդէն վստահութիւն
չլինիր և աւելորդ է հոս երկարաբա-
նել այդ մասին. եթէ նա իրեն օգտա-
կարը հասկնար, իր շահ ըմբռնէր,
հայկական գործերն արդէն ներկայ
վիճակին հասած չէին լինելու այսօր:

Տեղափոխութիւն մը, ներկայ հան-
գամանքներին մէջ, աւելի կը կնճռոտէ
խնդիրը քան թէ կը լուծէ:

Պէտք է շարունակել մեր բողոք-
ները, մեր դիմումները ուր ուր անկ է,
հետզհետէ աւելի ազդեցիկ միջոցնե-
րով, մինչև որ մեր ձայն լսելի լինի և
19դարեան առաքելական եկեղեցիի
մը սեփականութիւնները, որոնց քը-
րիստոնեայ կառավարութեան մը ձեռ-
քով յափշտակուիլը Ռուսիաի պատ-
մութեան ամենէն ամօթալի մէկ երե-
սը պիտի կազմէ, վերադարձուն ի-
րենց սեփականատէրն եղող Հայ ազ-
գին: Դիւրին է թղթի վրայ գրել տե-
ղափոխութիւնների առաջարկներ,
բայց ատենք գործադրելն ունի իր
շատ մը կնճիռներ ու դժուարութիւն-
ներ: Եթէ նոյն դժուարութիւններ
յանձն առնենք, փոխանակ տեղափո-
խութեան, մեր հնաւանդ իրաւունք-
ներ պաշտպանելու համար, հաւանորէն
աւելի կը շահինք և մեր կրած նեղու-
թիւններն սպառնալարմար կը լինին:

Արդարև ի՞նչ է մեր նպատակ այս
խնդրի մէջ. Էջմիածնի կաթողիկոսու-
թիւնը, որ Ռուսիա, Թիւրքիա և ա-
մէն երկրներ գտնուող Հայերին կը
վերաբերի և անոնց միջև կրօնա, ազ-
գային հաղորդակցութեան կապ մը
եղած է, բռնաբարումէ ազատ և ան-
խղի պահել: Արդ, ինչու մենք փու-
թանք Էջմիածնի կաթողիկոսութիւնը
լքանել և մենք մեր ձեռքով ժամ ա-
ռաջ խղի Ռուսիա գտնուող մեր ազ-
գակից և կրօնակից միլիոնաւոր եղ-
բայրներին հետ մերոնեցած այդ կապ-
վտանգը կախուած է արդէն առաւե-
լապէս Ռուսիաի Հայերի գլխին վրայ
քան թէ Թիւրքիաի Հայերին. արդ,
մենք Էջմիածնէն բաժնուելով և զա-
նոնք մինակ թողլով ի՞նչ օգուտ տը-
ւած կը լինինք իրենց. մինչև անգամ
մի տեսակ դասալքութիւն (desertion)
կը լինի այդ որ կրնայ կորսնցունել
տալ մեր բողոքելու իրաւունք: Պէտք
է մնալ հոն և շարունակել մեր դի-
մումներն ու բողոքները: Տեղափոխու-
թիւնը կրնայ աւելի ձախորդ հետե-
ւանքներ ունենալ, Գօլիցիներ և Պը-
լէվէներ ծրագրի յաջողութեան ա-
ւելի նպաստել քան թէ մեզ, աւելի
փութացունելով Ռուսիաի Հայերի ուս-
սացումը: Ի՞նչպէս պիտի բաժնուինք
1½ միլիոնի չափ մեր ազգակից, կրօ-
նակից և մեր ապագայի յոյսերով ի-
րենց սիրտեր բաբախող եղբայրնե-
րէն, թողլով որ իրենք մինակ Էջմիա-
ծնի Աթոռին հաւատարիմ մնալով
պաշտպանեն մեր հոն ունեցած ընդ-
հանրական դարաւոր իրաւունքները:
Արդէն ունինք այժմ կաթողիկոսական
3 աթոռ (Էջմիածին, Սիս և Աղթա-
մար). ի՞նչ օգուտ կունենանք հատ մը
ալ կիպրոս կղզին և կամ այլուր աւել
ցնելով: Պէտք է միութիւնը պահպա-
նել մեր եկեղեցական բարձրագոյն
նուիրապետութեան մէջ և ոչ թէ հե-

տզհետէ նորանոր բաժանումներ գո-
յացունելով, աւելի փոքր փոքր մա-
սերի վերածել և տկարացունել զայն:
Թոյներն իրենց համար ազատ եր-
կիր մ'ունենալով մէկտեղ, իրենց Ոս-
կերբանի պատրիարքական աթոռը
տակաւին մահմէտական տէրութեան
մը տակ թողած կը պահեն և չեն փո-
խադրած Աթէնք, մենք ինչու մեր
Հուսաւորչի հիմնած Էջմիածնի աթոռը
փոխադրենք յունաքնակ կիպրոս
կղզի մը կամ այլուր:

Պէտք է շուսահատիլ, այլ շարու-
նակել մեր դիմումներն ու բողոքները.
պէտք է նորին Մեծութեան Յարին,
որ պաշտպան կը հանդիսանայ Արևել-
քի քրիստոնեայ ժողովուրդներին և
սէր ցոյց կուտայ իրեն հաւատարիմ
հայ ազգին, ջանալ բացատրել վեր-
ջապէս թէ իր ներկայ կառավարու-
թեան ձեռքով շարաշար բռնաբար-
ուած են Հայաստանեայց եկեղեցիի
իրաւունքներ և այդ ո՛չ պարծանք և
ո՛չ օգուտ կը բերէ ռուսական տէրու-
թեան:

Սխալ է այս գաղափար տարածել
թէ Ռուսիաի Հայերէն և Էջմիածնէն
յուսահատած ա՛լ օտարահայտակ
Հայեր, պէտք է անոնցմէ ձեռք քա-
չեն ու բաժնուին: Ժողովուրդի մը կրած
բռնութիւնները չեն որ մեզ այնչափ
կը վախցունեն իր ապագայի համար
որչափ անոր յուսահատութիւնը:

Մ. ֓.

ԿՈՏՈՐ ԱԾ ՄՈՒՇԻ ԴԱՇՏԻՆ ՄԷՋ

Կերևի թէ կոտորածների նոր
շարք մ'ալ պիտի սկսի Մուշի դաշ-
տին և Սասունի մէջ: Արդէն կոտո-
րածի սկզբնաւորութիւնն եղած է:

Եւրոպական թերթերին հաղոր-
դուած է թէ Մուշի դաշտի Յունան
հայաբնակ գիւղն որ նորչէնէն 1½
ժամ հեռուն է, հիմնայտակ քանդեր
են թիւրք զօրքեր ու ֆիւրտեր ո-
րոնք ամէն տեսակ սոսկալի բարբա-
րութիւններ գործեր, աղլիկներն ու
կիները բռնաբարել և ձեռքերն
անցած գիւղացիներն ալ սպաններ
են, անոնց գանկերը փշուր փշուր
դարձնելով:

Կոտորածն սկսած է հետեւեալ հան-
գամանքների մէջ: Մուշի դաշտին մէջ
հարկահաւաքութեան ելած 15 զինեալ
ոստիկաններ փետր. 5ին (ն. Տ.) ի-
րենց պտոյտի միջոցին երբ Յունան
գիւղը կը հանդիպին, կիմանան թէ
կասկածելի քանի մը օտար երկրա-
ցիներ կան այդտեղ տան մը մէջ:
Չանոնք կը պաշարեն ձերբակալելու
համար. երկու կողմէն կռիւ և հրա-
ցանաձգութիւններ կը սկսին: Ոստի-
կանները լուր կը զրկեն նորչէն ուրկէ
չուկատ մը զօրք իրենց օգնութեան
կուգայ: Բայց արդէն գիշերը վրայ
հասած լինելով և գիւղին մէջ տիրող
յուզումէն, իրարանցումէն և ոստի-
կանների վախէն ու շփոթութենէն
օգտուելով, օտար երկրացի Հայերը
կը յաջողին իրենց ապաստանած տու-
նէն դուրս ելնել և ոստիկանների ձիւ-

րը հեծնելով փախչիլ լեռները: Իս-
ֆիւրտեր և թիւրք խուժանը կը վա-
զեն կերթան կը լեցունին Յունան գի-
ղը և կանոնաւոր զօրքերին հետ մի-
ցած, հհուկի կերպով կը կատարու-
թալան, կոտորած ու պատուի բռն-
բարութիւններ: Գիւղացիները սարս-
փահար և յուսահատ կը փախչին գի-
ղէն, թէև ձիւնն ու ձմեռը ճանքաներ
փակած և դժուարանցների դարձ-
ցած էին: Մի քանի փոքրիկներ փո-
խուտի միջոցին իրենց ծնողներ կո-
սնցունելով ճանքան սառած մնաց-
ն:

Երբ կոտորածի գոյծն հասեր
Մուշ քաղաքը, շատեր իրենց խ-
նութներ փակելով շուկայէն տո-
ւախեր ապաստաններ են. Առաջնորդ
ու Ազգ. Վարչութիւնը Կ.պոլիս սու-
թանին և Ս. Պատրիարքին հետ
գիւղերը զրկելով պաշտպանութիւն
խնդրել են: Ամեն. Օրմանեան պա-
րիարքը դիմումներ ըրեր է Էջմիա-
ծնի պալատը ուրկէ իրեն յոյս տրուե-
թէ հրամաններ զրկուած են Բաղ-
և Մուշի կառավարութիւններին
կոտորածների առջև առնեն: Պա-
րիարքն ալ պարտաւորուել է իս-
րական զրկել Մուշի, Բաղէշի, Վա-
հնի առաջնորդներին, եկեղեցիները
մէջ կարգացուելու համար: Այդ փո-
ղանքներով ժողովրդին յորդոր կու-
տուլթանին հաւատարիմ մնալով հա-
ղարտ կենալու հայրն:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԳԻԻԿ

Կարինի առաջնորդ Գեր. Տ. Զա-
մ. Վ. գրեր է Պատրիարքարան Բ-
Քի իբրև առանձին վիճակ մը ճա-
ցուելու համար Քղեցիների կողմ-
արդէն դիմում եղած է Պատրիար-
քարան, ինչպէս տեղեկագրած է իր
Քղիի Գաւառական ժողովը. ուս-
ինք ալ կը խնդրէ որ Քղեցիների
խնդրանքին գոհացում տրուի:

— Սեբաստիաի Հայ. հոռմէական
ների առաջնորդ Գեր. Հաճեան Սահ-
պիսկոպոս որ վերջերս Եւրոպա գ-
լով՝ Սեբաստիաի Հայ. հոռմէականներ
եկեղեցիի և վարժարաններին համար
800 ոսկի հանգանակել յաջողած
Կ.պոլիս վերադարձած էր, հոն
բնակարանի մէջ (Բէրա, Թարապա-
Արապահի փողոց) գողցուցեր է
գումար, որով իր բոլոր աշխատան-
քուր գնացած է այժմ: Տանտիրուհի
Թագուհի անուն կին մը, և անոր
գականներէն դուստպան Ստեփան կո-
կածի ենթակուելով ձերբակալու-
ն:

— Կ.պոլիս Ս. ֓րկչեան Ազգ. Վ-
ւանդանոցին ինպաստ մարտ 7/20
կերակի օր Բէրա Թէփէպաշըի թա-
րոնին մէջ տրուած նուագահանգ-
շատ շքեղ եղած է այս տարի և զու-
հասող զոյացած է 1000 ոսկիի շա-
ն:

— Տիար Թորոս Բարաղամեան
(հանգուցեալ Բարաղամեան Տիգրան
էֆ. Երէց եղբայրը) իր ծննդավայր
Կ.պոլիս Խասգիւղի, Ներսէսեան վա-
ժարանին խարխուլ վիճակը նկատ-
առնելով, անոր հիմնովին նորոգ-

Թեան համար 1500 օսմ. լիւր կտակեր
և վսեմ. Ունեւան Աբիկ էֆ.ն կտակա.
կատար նշանակեր է :

— Սկիւտար Ս. Խաչի և Գուգիւն.
ճուգ-իճատիէ վարժարաններին անոք
և ազգատ 170 չափ տղայներին ջատ.
կի առթով զգեստ շինելու համար յա.
տուկ յանձնաժողով մը կազմուեր է
կրթաբէր երիտասարդներէ :

— Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբար.
ձուծեան առնապետ վսեմ. Պատրիկ
էֆ. կիւլպէնկեան Նիւ. Երրքէն ճան.
բայ ելած է կ. պոլիս վերադառնալու
համար ուր կը սպասեն իրեն այսօրերը :

— Կեանքի, Կիլիկիայի և Կիլի.
կիարի ալիալ վիճակներէն 100 է աւելի
Հայեր Երուսաղէմ ուխտի գնացեր
են այս վերջին օրերը Այդ բոլոր ուխ.
տաւորներ Պէրուի կուսակալին մաս.
նաւոր թոյլտուութեամբ Երուսաղէմ
կեննեն և հոն իրենց ուխտ կատարելով
կը պտըտին քաղաքին զանազան կող.
մերը : Ուխտաւորներ թիւը 600ն
անցեր է մինչև փետր. 4/17 :

ՀԱՅԵՐ ՅԱՄԵՐԻԿԱ

Ամերիկեան Հայերը գեղեցիկ
միտք մը յղացեր են, Օրիորդ Ալիս
Սթոն Պէքուէլի հայանուէր գործու.
նէութեան տասնամեակը տօնել որո.
շելով : Սոյն մտադրութիւն գործադ.
րելու համար Յաննախումբ մը կազ.
մուեր է որի նախագահութիւնը հա.
ճեր է ընդունել Ամերիկայի առաջնորդ
Գեր. Ֆոլսէի Արքեպ. Սարաճեան :

Այդ երախտագիտական ցոյց կա.
տարելու համար հետեւեալ երկու մի.
ջոցներն որոշուեր են .

Ա. Օրիորդ Ա. Ս. Պէքուէլի իւզա.
ներկ պատկերը նկարել տալ և Ամ.
րիկայի Հայ գաղութին անունով նուի
րել Օրիորդին հրապարակային խն.
ջոյքի մը մէջ : Ատոր պատրաստու.
թեան գործը յանձնուեր է համբա.
ւաւոր հայ նկարիչ Տ. Գառնիկ էֆ.
սէրճեանի որ զիջում ընելով յանձն
առեր է 300 տուարով (1500 ֆր. չափ)
զայն շինել :

Բ. Այդ անցողակի ցոյց մշտնջենա.
ւորելու համար՝ Օր. Ա. Ս. Պէքուէլի
անունով գոյացունել դրամազուլիս
մը, անոր տակնով համալսարաններին
մէջ հայ ուսանողներ ունենալու նպա.
տակով :

— Անգլիայի Մանչեսթըր քաղաքի
նախորդ հովիւ Արթ. Տ. Թորոս քհնյ.
Ջուլիանին Ամերիկայի Միացեալ.
Նահանգներին Պատգն քաղաքի թե.
մին Հովիւ նշանակուեր է առժամա.
նակեայ կերպով և 50 տուար ամա.
կանով մինչև որ այդ թեմ կազմակեր.
պուի և ժողովուրդը հովուական ընտ.
րութիւն կատարէ : Ամերիկայի առաջ.
նորդ Գեր. Սարաճեան Արքեպ. Պոս.
դէնի Հոգաբարձութեան այդ որո.
շում հեռագրով հաղորդեր է Տ. Թո.
րոս քահանային որ փութայ Պատգն
հասնել և ջատկի տօներին պաշտօնա.
վարել այնտեղ :

ՊԱՐՍԿԱՆԴԱՍՏԱՆԻ ԳԵՐ. ԱՌԱՋՆՈՐԴ

Պարսկահնդկաստանի առաջնորդ
Գեր. Սահակ Արքեպ. Այվատեան որ
կայցելէ Հնդկաստանի իր թեմեր,
կալկաթա կը գտնուի այժմ ուր
ժամանակ մը մնալէ յետոյ, պիտի այ.
ցելէ նաև Բիրմանիա և հոլանտական
Հնդկաստանի ջաւա կղզին գտնուող
իր թեմեր :

Կրմանաք թէ անգլիական կառա.
վարութիւնը մասնաւոր պատիւներ
կընծայէ Հնդկաստանի Հայերի Գեր.
Առաջնորդին, իր թեմական սոյն այ.
ցելութեան միջոցին :

ՓՈՔՐԻԿ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Գաւիթի. Տ. Կ. — Մարտ 15ի ձեր
քարտ ստացած և պատասխանած ենք
քարտով մը, սովորականին համեմատ,
Poste restante հասցէով :

Սոշաւան. Թ. Կ. Թ. — Հաճեցէք
ձեր վերջնական հասցէն իմացունել
որ 18րդ շրջանէն տակաւին ձեր պա.
հանջ մնացած թիւերը զրկենք ձեզ :

Յրեւան. Կ. Ն. — Երկու անգամէն
ձեր զրկած գումարներն ստացած ենք
չնորհակալութեամբ : Անունների հրա.
տարակութեան համար մեր վերջին
նամակի պատասխանին կըսպասենք :

Սըմարանգ. Ա. Մ. — Շնորհակա.
լութեամբ ստացած ենք 1903 նոյ. 7ի
և դեկտ. 7ի ձեր նամակները : Ձեր ա.
ռաջարկած խնդրի համար մասնաւոր
նամակով պիտի գրենք ձեզ :

ՏՕՔԹԵՕՐ Գ. ԱՂԱԽՆԱՆ

Ֆրանսայի Պարթ նահանգի լրա.
գիրներին մէջ ուրախութեամբ կը
կարդանք թէ նոյն նահանգի Լա Պա.
զօժ քաղաքին մէջ իր բնակութիւն
հաստատած վանեցի Տիար Տօքթօր
Գրիգորիս Աղաւնեանին զինք հիւրըն.
կալող երկրին իբրև բժիշկ մատու.
ցած ծառայութիւններն այն աստիճան
գնահատուեր են որ, տեղացիներին
խնդրանքով, արժանացեր է իբրև
Ֆրանսացի երկրացի (citoyen français)
ընդունուելու և ըստ այնմ քաղաքա.
կան ամէն իրաւունքներ վայելելու :
Իր այդ նոր կացութիւն հաստատող
հրամանագիրը, որ վաւերացուած է
ներքին գործերի նախարարութեան
և Ֆրանսական Հանրապետութեան
նախարար Տ. Լուպէէն, ստացած է
մարտ 5ին :

Թիւրքիայի մը իբրև բնիկ (natu.
ralisé) Ֆրանսացի ընդունուելու գոր.
ծողութիւնը օրինական շատ մը դժ.
ուարութիւններն ենթարկուած լինե.
լով, Տիար Տօքթօր Աղաւնեանի այս
յաջողութիւնն ապացոյց մ'է իր ար.
ժանիքի և Ֆրանսացիներէ գտած
լինում համակրութեան, որի համար
կը շնորհաւորենք մեր հայրենակից
ու վանի նախկին կեդրոնական վար.
ժարանի աշակերտը :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք
հետեւեալները .

Հ. Ս. Էփրիկեան. — ԲՆԱՇԽԱՐՀԻԿ ԲԱ.
ՌԱՐԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶՆՐԳ. Հատոր Ա,
գիրք Ա : Երկրորդ տպագրութիւն :
Վենետիկ. Ս. Ղազար. 1903 : Քառա.
ծալ և երկրորդ 400 էրես : Գին 15
ֆրանկ կամ 3 տուար :

Հայաստանի աշխարհագրութեամբ հե.
տաքերուող ամէն Հայի համար անհրա.
ժեշտ եղող այս Բառարանի մասին արդէն
գրած ենք Արմէնիայի մէջ : Հայ մամուլին
միաձայն գովեստներէն զատ, ըիջ ժամա.
նակի մէջ անոր Ա տպագրութեան սպա.
ռած լինելն ալ՝ երբ դեռ գիրքը չէ վեր.
ջացած անգամ, ապացոյց մ'է Հ. Ս.
Էփրիկեանի սոյն աշխատութեան հայ
հասարակութեան կողմէ ևս արդէն գնա.
հատուած լինելուն : Սոյն Ա հատորի 50
թերթայ Ի գիրքը պիտի աւարտի
ներկայ տարին մէջ : Իսկ Ի հատորի Ա
յիսունթերթեան գիրքը 4 5 ամիսէն լոյս
պիտի տեսնէ, գեղեցիկ տպագրութեամբ
և բազմաթիւ նոր ու հետաքրքրական
զուտ ազգային պատկերներով զարդար.
ուած :

Բնաշխարհիկ բառարանը պիտի ձեւա.
նայ 3 հատորներէ. իւրաքանչիւր հատորի
բաժնեգիրն է զուտ 15 ֆր. կամ 3 տու.
ր : Բաժնորդագրութիւն փափաքողները պէտք
է գրին այս հասցէին .

Imprimerie Arménienne

St-Lazare

(Italie)

VENISE

Թ. Կոռնոյ. ՃիւղՊՈՆՏԱ. Մեկտորամ չորս
արարուածով. Թարգմանեց Հ. Ա. Ղա.
զիկեան Միթարեանց, Վենետիկ. Ի
տպարանի Ս. Ղազար. 1903 : Առժա.
ծալ էրես 60 :

(Հ. Ղազիկեան որ ժամանակէ մ'ի վեր
եւրոպական գրականութեան գեղեցիկ
գործերէն հայերէն աշխարհաբարի թարգ.
մանութեամբ մաս առ մաս կը ծանօթա.
ցունէ Հայ ընթերցասէրներին, այս ան.
գամ ալ կուգայ Իտալացի Թատարագիր
մը Թ. Կոռնոյ, ծանօթացունել, անոր
«Ճիւղպոնտ» հայերէն պարզ և գեղեցիկ
աշխարհաբարի մը վերածելով) :

Հ. Ս. Երեմեան. — ՏԱԳՆԱՊԸ. Ազգա.
վէպ : Վենետիկ. Ս. Ղազար. 1904.
Առժաձալ էրես 173 :

(«Բազմազգի անիւն» խմբագրապետը
Հ. Ս. Երեմեան ազգային վիպագրական
ճիւղ մ'ալ սկսած է մշակել այդ հանգէսի
մէջ : Իր գրած հետաքրքրաշարժ վիպերէ
մի քանին առանձին տետրակով ալ կը հրա.
տարակուին յետոյ : Տաղանային մէջ ազ.
գային այլալալ խնդիրներ յուզուելով,
զաղափարներ կը չփուլն ու կը լուսաբան.
ուին և գործել փափաքող ազգայիննե.
րին ծրագրերն էր ներկայացունէ :

ԼՈՒՍԱԿԵՐ. Գրական հաւաքածոյ Ի յի.
շտակա Ս. Էլմիածնի 1600 ամեակին,
Նիկոսիա. Տպարան Ազգ. Կրթարան
Որբանոցի. 1903 :

(Այս հաւաքածոյ որ ինչպէս ժամանա.
կին ծանուցած էինք, անցեալ տարի ա.
ւելի շուտ պիտի հրատարակուէր, ինչ
ինչ պատճառներով ուշացած և այն աշ.
խատակներն որոնք խոստացած էին գրել
սոյն հաւաքածոյի համար, անակնկալ
գէպերի հետեւանքով չէին կրցած իրենց
զրկելիք յօդուածներ պատրաստել :

Սակայն Լուսաքերի խմբագրութիւնը
հետաքրքրիւրէրն և ընթերցասէրներին
կարելի եղածին չափ շուտով գոհացում
տալու համար, որոշեր է պրակ առ պրակ
հրատարակել : Ամբողջ գործը պիտի բաղ.
կանայ 8 պրակէ : Ա պրակն որ հրատա.
րակուած է այժմ, կը լուսադրէ արդէն

որ Լուսաքերն իբրև փայլուն աստղ մը
պիտի երևայ այս տարի մեր արտասահ.
մանի հայ մատենագրութեան շարքին
մէջ : Մասնաւոր ուշադրութեան արժանի
է սոյն պրակի մէջ ծանօթ գրագէտ Բա.
կուրանի մէկ յօդուածը Հայաստանեայց
լուսաւորութեան և Ս. Էլմիածնի հիմ.
նարկութեան հազարվեց հարկաւորակին
վրայ, պատկան հմտալից տեսութիւն.
ներով և միանգամայն ազգասիրական
վառ եռանդով գրուած : Կիպրոսի առաջ.
նորդ Արթ. Պետրոս վ. Սարաճեան գրած
է Հայոց եկեղեցական ժողովների ժամա.
նակագրական ցանկը. Տ. Մ. Սուրբա.
նան (նախկին աշակերտ Կիպրոսի Կրթա.
րան Որբանոցին) Թարգմանած է անգ.
լիացի է. Կիպրիսի պատմական մէկ գոր.
ծէն «Մեծին Տրդատի վերահաստատումը
Հայաստանի գահին վրայ». արտատպուած
է Հ. Ղ. Արշալուի գտած մէկ ձեռագիր
հատուածը Տրդատ Թագաւորի մահին
վրայ. նոյնպէս և ալ ուշագրաւ յօդ.
ուածներն ու հատուածներն որոնք թէ՛
պատմական հետաքրքրութիւն ունեցող
և թէ՛ ազգային ու եկեղեցասիրական
զգացում ունեցող Հայերին համար շա.
հագրագիւ կրնան լինել) :

«Լուսաքեր»-ի սոյն Ա պրակի գիրն է
65 անգամ : Ստանալու համար գրիմել
սոյն հասցէին .

Rédaction du « Loussaper »

Orphelinat Arménien

(Chypre)

NICOSIE

Օրուան մը մէջ ԼՈՒՍԱԿԱՐԻՉ ԸՆԿԱՆ ա.
ռանց ուսուցչի : Գրեց Կ. Յ. Բաւմազ.
եան, Նախկին դեղագործ և Անդամ
Դեղարանական ընկերութեան. (Ար.
տատպուած «Բանասէր» հանդէսէն).
Պարիս. 1904 : Գին 50 անգլիկ :

Սոյն աշխատասիրութեան մէջ գործած.
ուած գիտական բառերի հայ ֆրանսերէն
բառարանն ալ կցուած է գործին վերջը :
Ստանալու համար գրիմել «Բանասէր»-ի
խմբագրութեան .

112, Bd. Rochechouart PARIS

ԹԻԻՐԻԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մակեդոնիայի Մանասթըր քաղա.
քէն կիմացունեն թէ 32 պուլկար բան.
տարկեալներ, որոնցմէ մին քահանայ
և որոնք ապստամբութեան մասնակ.
ցած լինելուն համար զանազան պա.
տիմների դատապարտուած էին, բան.
տէն փախեր են : Երեք ոստիկան.
զինուորներն որոնք ատոնց փախուստը
զիւրացուցած էին, իրենք ալ փախած
են :

— Միգրովիճաէն կիմացունեն թէ
Ալպանացիները Պիաքովի մօտ պա.
շարեր են Շաքեր փաշան : Վերջօվիչի
շրջակայները, Ալպանացիները հրա.
ցան պարպեր են իւսքիւպ ճանրորդ.
ներ տանող շոգեկառքի գնացքի մը
վրայ. գնդակները շոգեկառքէ մը ներս
թափանցեր են, բայց ոչ ոք չէ վիրա.
ւորուեր : Աճապարանքով 10 վաշտ
զօրք զրկուեր է Ալպանիա :

— Բ.Դուռը ապրիլ 1ին պատաս.
խանելով Աւստրիայի և Ռուսիայի դես.
պանների ծանուցագրին, կը պնդէ որ
Մակեդոնիայի զինեալ ոստիկանու.
թեան մէջ ընդունուելիք օտարազգի
սպայներ թիւը 25էն աւելի չլինի :

— Իւսքիւպէն կիմացունեն թէ
Թիւրք ոստիկան-զինուոր մը Մակե.
դոնի մէջ Գիւլմանովի մօտ Բզինաէն
անցած ատեն գնդակահար սպանուե.
ցաւ : Ատոր վրայ զօրքեր և պաշտպո.

զուգահեռ զըրկուեցան հոն որոնք սոսկալի անգթութիւններ գործեցին: Բազմաթիւ կիներ փախած եկած են իւսթիւզ ուր Եւրոպացի հիւպատոսներին գանգատագիր մը տուին:

— Երեք վաշտ թիւրք զօրքեր Հիւսիս զրկուած են Պէտուին արարներին դէմ որոնք մահաճտականութեամբ զիսաւոր ճանաչները կտրած են: Իրազեկ անձերէ հաղորդուած տեղեկութիւններին նայելով, այդ արար հրոսախուժքեր 4000 հոգիի չափ կոտորել են ուխտաւորներէն: Չոհեբի մեծ մասը Պարսկները և Հնդկները են եղեր:

— Մանասգըրէն (Մակեդոնիա) մասնաւոր անհատները եկած լուրերին նայելով, այդտեղի քրիստոնեայնները չեն համարձակիր իրենց տուններէ դուրս ելնել, վախնալով որ մահաճտական ժողովուրդն ապստամբական խուժքերի երևնալէն զրգուած կը կոտորեն զիրենք:

Կը կարծուի որ Մակեդոնիայի զինուորը ոստիկանութեան հրամատարները չանակուած իտալացի Տէճիորճիս զօրավարն ու իր օգնականները Չատկէն յետոյ Կ.պօլսէն Սալոնիկ պիտի երթան իրենց պաշտօնի գլուխ անցնելու համար:

— Կ.պօլսէն ապրիլ 2ին հաղորդած են «Յրանքիւրդըր Չայթունկ» գերմանական լրագրին թէ սուլթանը յետագոյն պուլկարական գործակատար Տ. Նալէվիի տալիք ունիւղրութիւնն որովհետեւ ինք կը փափաքի ուրիշ փոփոխութիւններ ալ մտցունել Պուլկարի տէր հետ եղած համաձայնութեան պայմանագրին մէջ որի ստորագրուած լինելուն լուրը եւրոպական լրագիրներին մէջ կանխահաս եղած էր:

— Գործակից տէրութիւնները դեսպաններն որոշել են չպատասխանել Բ.Դրան ապրիլ 1ի ծանուցադրին, այլ ընդհակառակ փութացունել զօրավար Տէճիորճիսի և բոլոր մեծ պետութիւններին զինուորական օգնականները Սալոնիկ զրկուելու: Այդ եւրոպացի օգնականները երբ իրենց պաշտօնի մէջ տեղաւորուին, եւրոպացի 25 սպաններն ալ իսկոյն ճանաչալ պիտի ելնեն Մակեդոնիա երթալու համար:

Լոյս տեսան

ԲԱՅՅԻԻ

1. Դաւիթ-Բէկը, ա.բ.գ. վերջաբանով և յաւելուածով (անտիպ) մի հատորի մէջ, Գ. տիպ, Գինն է 8 շիլին
2. Ոսկի Աքաղաղ, Բ. տիպ, Գինն է 3 շիլին
3. Սաւառէ, ա. բ. գ. մի հատորի մէջ, Բ. տիպ:

Բաժնի միւս գրքերի ցանկացողները պիտի գիտնեն մեզ:

Մեզ յօտնակ վաճառու մեն նշանաւոր հեղինակների երկերը:

Մեր հասցեն՝

Madame Raffi
32, Richmond Gardens
Shepherd's Bush Green
(England) LONDON W.

ՏՕՔԹԵՕՐ Ս. ՅՈՎՆԱՆԻԱՆ

Բարիքի Բժշկական Ակադէմիան վկայուած Տօքթօր Սիմոն Յովնան. եան երկար տարիներէ ի վեր ուսումնասիրած լինելով «cancer» ի բուժումը, յանձն կառնէ գոհացունել այն ամէն հիւանդներ որոնք այս հիւանդութիւնով կը տառապին: Հասցեն՝

Docteur S. Hovnanian
(Yonne) MALIGNY

ՄԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ՄԱՆՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաեւ զրկելու փաստի ծախքը:

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ուղղութիւնը պէտք է որ ամէն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու գտնուած գիրքերի մանրամասն ցուցակը հրատարակուած է Արմէնիայի 17րդ շրջանի 38, 39 և 40 թիւերին մէջ:

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձեր աչքի ազդեցական օրոնք կը փափաքին մեր գրացուցակներն ունենալ, եթէ գոնէ 50 սանթիմ զրկելով գիրք ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուղուած գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը զըրկուին գրացուցակներն ալ:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՜ սանթիմի համար ալ լինի, մանաւոր փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարտիի մէջ:

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894) ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթիւ 1894 թուականին հրատարակուած այս միաձալ գիրքով և լուսատիպ (phototypique) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտոնի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով: Մէջտեղը գրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն Գէնի. Շմաւոնեանի, պատկերը և բոլորտիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետների պատկերներովը:

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհաւ ծախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ:

Գրախնդարեաւ Հ. Գ. — Պատմութիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860: Մէկ լուսատիպ պատկերով: Գինն է, ճանապարհաւ ծախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանթիմ:

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմէնիայի

խմբագրատանէն, արժէքը կանխիկ զրկելով:

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՆՆՈՒՄԷ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած է ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ազակուտութեամբ վարքուրքով որչա՛փ շարք ներքի պատճառ գարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է ոչ խարհէ: Գին 1 ֆրանք:

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԵՐԷԷ ԲԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՄԱՐՏԻՑ ԳՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
1894

Պուլկարի տնկալութեան հետևողներէ մէկին, Չաքարիա Սթոյա. նովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յեղափոխական գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Պուլկարիա Ազգային ժողովի նախագահ դառնալ խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշագրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականների գործունէութեանը մասին: Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղինակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըժէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով:

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջաբանի վերջ թէ «Չարմանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողների հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ գարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ»:

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանք և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանք է:

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ԳՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ԳՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱՊ ՈՏԱՆԱՌՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Գորթուգալեանի գրած հայերէն տարեկան տոմարներէ մի քանիսն ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իր:

Եւ նմոյշներ զանազան քաղաքների մէջ և զանազան տպաւորութիւնների տակ իւրերեքմի գրած տոմարներին որոնք ժամանակին հրատարակուած չի լինելով կորսուած են այժմ: Այն մի քանի տոմարներ որոնք իւրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլսոց ազգաբնակիցներէ կողմէն՝ որոնց վերստին տպագրութիւն վաղուց արդէն արդիւնուած է, և Աստուծոյ Բարեգործութիւններին մէջ: Նմոյշների մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըրուած են նաեւ թէ այդ տոմարներին չապաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են: Գին 15 սանթիմ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ԳՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Մ. Գորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր չեղ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը զրկուի փակագէթի մէջ նշանակուած գիներով:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՏԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Մպառու) Բ. ՀԱՅ ԳԻՏԱԶՆԻ

Գ. ՍԱԼՄՈՍ ԻՐԱԶԵԼԻ

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՆՈՑ ԵՒ ԿԵԱՆՔԷՆՈՒԹԻՒՆԷՔ ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՊՍՏԱՐԱՊԵՏԱՑ (Սպառու)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱԴՆԵՐԸ — Զ. ԳԱՄԱՌ ԳԵՐԹՈՎ — ԺՈՂՈՎՐԻԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ այբուբենի աւարտելուն (Սպառու)

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆԻԲԸ ՏԱՃԻՎԱԶԱՏԱՆՈՒՄ (Սպառու)

Ը. ԹԻՐԻԳԻԱԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԻՐԵՆԸ ԳՐԱՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց գրքերի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ: Թիւրքաճայաստանի մէջ բնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների թուին բաղդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը): Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. ԱՐՄԷՆԻԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի մարտիկների թիւերը այժմ բոլորովին սպառու և միեւնոյն ժամանակ շատերի հետաքրքրութեան առարկայ գարձած լինելով, այդ շրջանի էջ Գ. Կոթուգալեանի գրած առաջնորդը):

Եւրոպականներէ գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Յուդաքարի մէջ որ ութամս գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) (1 ֆրանք): 1 ֆր. 40 սանթիմ:

Ժ. ՎՐԷԺ (Պուլկարիայի մէջ թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի միջոցների գիւտ են իրենց վրէժ լուծելու համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ:

ԺԱ. ԹՈՒՄԱՍ ԲՈՑԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յուններն ինչպիսի միջոցների գիւտ են իրենց վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ:

ՏՆՕՐԷՆ—ԻՄՐԱԳԻՐ

Մ. ԳՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԱՐՏԻՑԷՆ

Հայերէն տպագրութիւն Փոքրուգալեանի Le Gérant: François CARRIERE Marseille. — Imprimerie du Midi